

Yhtään nuorta ei ole varaa jättää hunningolle

Koulutuspoliittisena tavoitteena on koko ikäluokan kouluttaminen. Peruskouluilla ja toisen asteen oppilaitoksilla on yhteinen huoli siitä, että liian moni nuori jää toisen asteen koulutuksen ulkopuolelle. Välttämättä nämä nuoret eivät ole saaneet koulusta kovin hyviä eväitä, mutta ovat kuitenkin suorittaneet peruskoulunsa loppuun. He eivät kuulu enää oppivelvollisuuden piiriin eivätkä myöskään ole työvoimahallinnon asiakkaita. Kukaan ei tavallaan kannu vastuuta heistä. Nämä nuoret ovat eräällä tavalla väliinputoajia. Heidän löytäminen ja poimiminen takaisin koulutuksen tai työelämän piiriin olisi tärkeä yhteiskunnallinen tehtävä.

Yhtenä ongelmana näiden nuorten ohjauksen ja tukemisen järjestämisessä on tarvittavan tiedon puuttuminen. Aiemmat OPTI-tietojärjestelmä sekä ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishakurekisteri yhdistettiin KOULUTA-tietojärjestelmäksi, joka otettiin käyttöön keväällä 2008. Tällä hetkellä KOULUTA-järjestelmän puutteena on kuitenkin se, ettei siitä saa tietoa niistä nuorista, jotka eivät ole aloittaneet toisen asteen koulutuksen opintojaan tai ovat keskeyttäneet opintonsa. Tämä puute joudutaan ratkaisemaan paikallisesti.

Koska tällä hetkellä ei ole käytettävissä valtakunnallista seurantaan liittyvää tietojärjestelmää, tulisi kuntiin luoda sellainen yhteydenpito tapa peruskoulujen, toisen asteen oppilaitosten ja työvoimahallinnon välille, että tarvittava tieto nuorten ohjaamiseksi koulutukseen on saatavissa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää yhteis- ja täydennyshaussa ilman opiskelupaikkaa jääviin nuoriin sekä opintonsa keskeyttäneisiin.

Tilanteen parantamiseksi olisi paikallisesti tai seudullisesti syytä perustaa yhteistyöryhmä, jonka tehtävänä olisi organisoida tiedonkeruu ilman opiskelupaikkaa jäävistä ja opintonsa keskeyttäneistä nuorista sekä luoda toimintatavat näiden nuorten koulutukseen ja työelämään ohjaamiseksi. Työryhmässä olisivat edustettuna avainhenkilöt sekä perusopetuksesta että toisen asteen koulutuksesta. Lisäksi yhteistyöryhmässä tulisi olla nuorisotoimen ja työvoimahallinnon edustus.

Nuorten ohjauksen tehostamisen esteeksi saattavat muodostua myös salassapitoon ja tietosuojaan liittyvät asiat sekä yhteinen tietojen käsittely ja luovutus viranomaiselta toiselle. Opetusministeriön työryhmämuistion (2009:5) ”Nuorta ei jätetä – Puhalletaan yhteen hiileen” mukaan nuorta (alle tai yli 18 vuotta) koskevia tietoja voidaan siirtää eri viranomaisten välillä, mikäli nuori on antanut luvan tietojen siirtoon. Hänelle voidaan antaa myös ohjausta.

Koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jäävien nuorten koulutukseen ja työelämään ohjaaminen pitäisi olla valtion ja kuntien yhteinen haaste ja tehtävä. Tältä osin seurantajärjestelmää ja tukipalveluja tulisi kehittää niin, että nämäkin nuoret saataisiin koulutuksen piiriin ja laajempi syrjäytyminen ja syrjäytymiskierre estettyä.

Hallitus on antanut esityksen Eduskunnalle laiksi nuorisolain muuttamisesta. Lakiluonnoksessa säädettäisiin menettelystä, jossa pyritään kehittämään paikallisten viranomaisten monialaista yhteistyötä. Kuntiin tulisi lakiesityksen mukaan koota nuorten ohjaus- ja palveluverkosto.

Verkostoon kuuluisivat nuorten kannalta keskeisimmät toimialat kuten opetus-, sosiaali- ja terveys-, sekä nuorisotoimi ja myös työ- ja poliisihallinnon edustajat. Verkoston tehtävänä olisi koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista. Verkoston keskeisenä tehtävänä olisi tehostaa nuorten palveluihin ohjautumista ja palvelusta toiseen siirtymistä.

On tärkeää, että lapsi- ja nuorisopolitiikan kysymyksiä käsitellään laaja-alaisesti ja poikkihallinnollisesti kunnissa, kuten monissa kunnissa jo nyt tapahtuukin. Taloudellisen ja hallinnollisen organisaattorisen näkökulman lisäksi asiaa on aina tarkasteltava myös paikallisesti lasten ja nuorten tarpeiden näkökulmasta. Vain siten voidaan varmistaa nuorten tarpeita mahdollisimman hyvin vastaava palvelurakenne kunnissa.

Kunnalla tulee olla palvelujen järjestämisestä ja suurelta osin myös rahoituksesta vastaavana tahona kuitenkin mahdollisuus järjestää ja organisoida viranomaisyhteistyö ja eri toimintatavat, niin että ne mahdollisimman hyvin palvelevat kuntien hyvin erilaisia tarpeita.

Juha Karvonen
kehittämispäällikkö

Kari Sjöholm
erityisasiantuntija